

Meeqqanik perorsaanermi killiliisarneq

SOQQ KILLILIISOQARTARPA...

KIISALU KILLISSAT SUMIIPPAT?

SAQQUMMIISQQ MIO

ISUMASSARSISUT Aviåja Egede Lyngø & Ellen Bang Bourup
ALLAASERINNITTUT / AAQISSUISUT Amalia Lyngø Pedersen, Tarnip Pissusaanik Immikkut Iisimasalik & Ellen Bang Bourup, Meeqqanut Siunnersorti

MALINNAATITAT NPK, IMAK & Susanne Josefsen, Meeqperivitsialak

ASSIT PISUUSAARTITAT Leiff Josefsen

NUTSERISQQ Kunuunnguaq Fleischer

ILIOQQAASQQ Nuisi Grafik

NAQITERIVIK Dam Grafisk

ISBN 978-87-999111-3-4

SAQQUMMIUSSAQ UANNGA TAPERNEQARPOQ

ROYAL **ARCTIC**

Imai

- 5 Siulequt
- 8 Killissat suuppat?
- 12 Sooq killiliineq pisariaqarpa?
- 15 Kina killiisuussava?
- 17 Killiliineq qanoq pisinnaava?
- 20 Qanoq qaqugukkullu killiisoqarsinnaava?
- 22 Naggasiineq
- 24 Ilangussat

Angajoqqaat
meeqqatik
paarilluassagunikkit
killilertassavaat,
tapersorsorlugit, asanninnermik
qanilaassusermillu tunillugit
– amigaateqartissannigilaat

Niviarsiaraq, 16-inik ukiulik

Pisariaqartinneqarpoq
angajoqqaat killissanut
killiliisarnermullu naleqqiullugu
piumasaqaatit pillugit
oqaloqatigiinnissaat

Inersimasoq

Siulequt

ASASAKKA ANGAJOQQAAT MEEQQANILLU ISUMASSUISUT

Atuagaq najoqqutassiaq una ilissinnut meeqqanik perorsaasuusunut saaffiginippoq, taamatutaaq killiliisarnissamut isumassarsiffiusinnaalluni. Killilernerqarnissaq meeqqap pisinnaatitaaffigaa, tamatumalu piviusunngortinnissaa ilissi inersimasutut akisussaaffigaarsi.

Meeqqat pisinnaatitaaffii ima paasineqassapput, inersimasut pisussaaffeqartut meeqqat toqqissisimallutik ingerlalluarnissaasa isumaginissaannut. Aamma ima paasineqassapput inersimasut meeqqanik illersuissasut, meeqqallu isumaat tusaaniartassallugit. Meeqqat pisinnaatitaaffeqarnerat imaanngilaq, meeqqat suna tamaat oqartussaaffigisagaat, kisiannili inersimasut meeqqat isumasiortassagaat killilersorlugillu. Meeqqat pisinnaatitaaffii isumaqarputtaaq, meeqqat inuunerinnissaat toqqis-simasumillu angerlarsimaffeqarnissaat inersimasunit isumagineqassasoq.

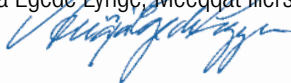
Nunatsinni sumiiffinni 33-ni angalaninni uppernarseqqippara angajoqqaat meeq-

qanillu isumassuisut perorsaanikkut killiliisarnermut najoqqutassaminnik amigaateqartut. Aamma meeqqat naapitama killilernerqarnissaminnik ujar-tuineri tunngavigalugit atuakkap najoq-qutassiap *'Meeqqanik perorsaanermi killiliisameq – Sooq killiliisoqartarpa kiisalu killissat sumiippat?'* piviusunngornissaa uannut pingaaruteqarpoq.

Neriuppunga atuakkap uuma *'Meeqqanik perorsaanermi killiliisameq – Sooq killiliisoqartarpa kiisalu killissat sumiip-pat?'* killiliisarneq pillugu ilisimasaqar-nerulernissaq aqquutissiutissagaa.

Atuakkap najoqqutassiap piviusunngortinnissaanut peqataasimasut tamaasa uummamik pisumik qutsa-vigaakka. Minnerunngitsumik Royal Arctic Line A/S immikkut qujaffigis-savara, atuakkap najoqqutassiap matuma naqiterneqarnissaanut siammarterneqarnissaanullu aningaa-saliinera tapersersuineralu pillugit.

Asannittumik inuulluaqqusillunga
Aviåja Egede Lyngø, Meeqqat Illersuisuat

AALLAQQAASIUT

Asanninneq aamma tassaavoq killiliineq. Inuit naapikkaangamik namminerisaminnik killeqareerlutik attaveqalersarput. Killeqarnitsigut immitsinnut illersortarpugut, tamannalu ataqqineqaraangat, attavigiinnitsinni toqqissisimaneq piler-sarpoq. Illuatungerisatta ataqqinera namminerlu killerisatta ataqqinerat attaveqatigiilluarnissamat tunngaviupput. Killissagut ataqqineqaraangata akuerisaasutut asaneqartutullu misigisarput. Illuatungaatigulli killissagut qaangerneqaraangata ataqqineqannginnermik eqqunngitsuliorfigineqarnermillu misigisarput. Peqqarnitsumik akulikitsumillu eqqunngitsuliorfigineqarnerup kingunerisarpaa, inuttut naleqassutsitta aamma kinguneqarluartumik isumaliorinnaanitta nungullariartulernerat.

Killiliisarnitsigut ersarissumillu pissuseqartarnitsigut ataqqinninnerput asanninnerpullu inummut allamat takutissavarput. Killiliineq tassaavoq asannittumik iliuuseqarneq. Illuatungeriinnut tamanut ersarissumik, ilutigisaanillu assersuutigalugu asissuERPalaanngitsumik, naveerserpalaanngitsumik, assuarlerpalaanngitsumik allatulluunniit kanngunarsaanngitsumik, illuatungeri-

sallu inuttut killigisaanik innarliinani killiinissaq pingaartuuvoq. Killeqanngitsumik pissusilersornerup oqariartuutigigajuttarpaa qanoq iliorinissamik nalor-nineq. Inoqatitsinnik mianerinninneq qangaaniit kalaallit naleqartitarivarput.

Nammineq killissatta ilisimanissaat aamma qanoq killiliinissatta ilikkarnissaa pisariaqarput, tamannalu inuuneq naallugu ingerlaavartussaavoq.

Meeqqagut killissat sumiinneranik maluginnissinnaanerannut ataqqinnissinnaanerannullu tassaavoq asannittumik inuunermullu pingaarutilimmik tunissutaasoq, taamaalillutimmi namminneq killiliisinnaanerat aamma ajunngitsumik attaveqateqalersinnaanerannut sunniuteqarluartussaasoq. Tamannalu uagut inersimasutut akisussaaffitta ilagaat – angajoqqaatut, perorsaasutut, ilinniar-titsisutut allatulluunniit meeqqanik peqateqartartutut.

Neriuutigaarput najoqqutassiap matuma pitsaasumik asannittumillu killiliisarnissannut isumassarsitikkumaaraatit, ilinnut meeqqannullu iluaqutaasumik.

**"MEEQQAP PISINNAATITAAFFIINUT ANGAJQQAAAT PINGAARNERTUT
AKISUSSAASUNERAT NAALAGAAFFIUP QULAKKIISSAVAA"**

Meeqqat pillugit Isumaqtigiisummi artikeli 18

KILLISSAT SUUPPAT?

Attaveqatigiiffinni tamani killissaqartarpoq. Inuit namminerisaminnik killeqartarput, inuit ataatsimoortut kiisalu inuiaqatigiit killeqartarput. Inuiaqatigiinni pingaamerusutigit killiliussat tassaapput, pissusilersornermut akuerineqarsinnaasumut ataqqinnittumullu, inuiaqatigiit maleruartaqaannut oqariartuutaasut. Assersuutigalugu tillittarneq, persuttaanerit, aserorterisarnerit allatulluunniit innarliilluni pissusilersornerit inuiaqatigiinni akuerineqarneq ajorput.

Inuup nammineq killissarisai tassaapput inuit ataasiakkaat imminnut killilersorneri. Taakku inummiit inummut assigiinngitsuusarput, aamma pisut attavigisallu apeqquataasarlutik. Inuup nammineq kisimi killissani sumiinnerisut malugisinnaavai. Tamatumani immiut maluginiarnissaq pineqarpoq: *Una eqqortutut eqqunngitsutulluunniit misinnarpa? Piumavunga imaluunniit piumanngilanga?*

Killissat akuttunngitsumik qaangerneqartarput. Nammineq killissarisatta ilaat uagutsinnut allanullu ersarissuusarput. Ilaannikkulli nammineq allallu killissat sumiinneri paasiniaqqaartariqartarlutigit. Inuit allat killissarisasa

paasilernerit aamma uagutsinnut iluaquataasarput.

Akulikitsumik killissat amerlasuut ataatsikkoorsinnaasarput. Inuit ataasiakkaat tamarmik immikkut inuttut killissaqartut ataatsimooqatigiitsillugit, tupinnanngitsumik aamma killissarisat amerliartussapput. Taamatullu inuit eqimattatut ataatsimooqatigiinneranni immikkut maleruagassaqaarsinnaasarluni.

Assersuut

Assersuutigineqarsinnaavoq anaanaq inuusuttoq ernini pingasunik ukiulik ilagalugu angajoqqaaminut pulaartooq. Anaanaq aataallu ernutartik tukkoqquaat. Nukappiaraq piumavoq. Anaanaali allanik pilersaaruteqarpoq, aqaguani ullaakkut marluullutik pisassaqaramik.

Taamaammat ernermi tukkunissaa akuerinagu angajoqqaani erninilu naag-gaarpai. Aanaa, aataa nukappiararlu tamarmik uteriiseralarput, meerarlu qissaserluni tigusinnaasaminik milluu-lerpoq. Anaanaq inuusuttoq kamaam-merpoq ajuallallunilu, naggataatigullu kamallutik anipput.

Assersuutip takutippaa killissat qanoq qaangerneqartoorsinnaanersut.

Aanaap aataallu panimmik killissarisai qaangerpaat, meeraq pingasunik ukiu-lik tukkujumanersaq aperigamikku, arnaa apereqqaarnagu. Anaanaq meeqqap sinaakkutissaqarnissaanut akisussaavoq, taamaammallu tupin-nanngitsumik misigivoq nammineq killissarisani qaangerneqartut.

Nukappiaraq aliatsappoq itigartinne-qaramilu kamalerluni. Aanaa aataalu ernutartik peqatigalugu uteriiserput, anaanaasup killiliinera ataqqinagu, tamatumalu kinguneraa anaanaasup – ernermi itigartinneqarnerminut tupin-nanngitsumik qisuariartup – inissaqar-tinnissaanut tuppallersarnissaanullu periarfissaarunnera.

Killissaasunik ataqqinninnginnerup meeqqap qisuariarneri sakkortusisip-pai. Aaqqiagiinnginneq aaqqinneqan-ngitsoorpoq.

Killiliineq inuillu ataasiakkaat killissaasa ataqqinerat imminnut sunniivigeqatigiif-fiupput. Assersuummi qulaani pineqar-tumi aanaap aataallu panitsik apereq-qaartariaqarsimagaluarpaat, taannami tassaavoq angajoqqaatut meeqqaminut akisussaasoq. Tulliullugu panimmik naaggaarnera ataqqisariaqaraluarpaat, tassuunakkut anaanaq nukissani atorsinnaalissammagit ernermi tukku-nissaminik itigartinneqarnerminut qisuariarnerata inissaqartinnissaanut akuerinissaanullu.

Killiliinerit tupinnanngitsumik akerleriin-nernik nassataqartarput. Tamatuma killiliinaveersaartissanngilaatigut. Killi-liinerit akerleriissinnaanerillu inuttut ineriartornissatsinnut tapertaasarput.

Meeqqat killiliinernik nalaataqarneranni uagulluunniit nammineq killiliinernik naa-pitsinitsinni, misigissutsit assigiinngitsut pikialaalersarput. Imaassinnaavoq mee-raq kamalersoq imaluunniit aliasulerluni.

Tamanna assi-
giinngitsutigut
takutissinnaavaa,
assersuutigalugu ukiuni
apeqqutaatillugit assigiin-
ngitsunik sakkortussuilinnik
qiasinnaavoq, suaartarsinnaavoq
nilliasinnaalluniluunniit. Taama pisoqar-
tillugu pingaartuuvoq meeqqap qisuari-
arnerata inissaqartinnissaanut piffissa-
liinissaq. Taamaaliorsinnaavugut asser-
suutigalugu meeqqap misigissusaasa

akuersaarnerasigut imaluunniit meeqqamik paasinninnitta misiginnegataa-nittalu takutinneratigut. Pingaartuuvoq meeqqap pisariaqartitsinera tamakkerlugu taamaaliortuarnissarput, tassami meeqqap aqquusaakkani qaangissavai misigissutsini inissaqartinneqarpata akuersaarnearlunilu.

Pinaveersaartariaqarpoq meeqqamik allamut saasaanissaq, soorlu milluarta-kamik saammarsaatissaanik ajunngit-sorsiasanilluunniit allanik neriorsuilluni. Aammattaq pinaveersaartariaqarput meeqqap killinniarsarinera akuersitinni-arsarineraluunniit, taamaaliornikkut qanissuseq annaaneqarsinnaammat.

Pingaartuuvoq meeqqap attaviginerata ikerinnakkut kipitinnginnissaa – meeraq qimallugu, immaqaluunniit meeraq uumi-saalerlugu allatulluunniit nikanarsarlugu.

Killiliisarneq ajunngi-laq meeqqamut iluaqutaasa-rami. Meeraq soorlu annersaappat taava inersimasooq oqassaaq: ”anner-saagavit pulaassanngilatit”. Killiliisoqar-tarpoq meeqqat kukkussutitik ilikkar-figiniassammatigut. Imaassinnaavoq taava meeqqat tullissaani pitsaane-rusumik iliorsinnaasut

Niviarsiaaraq, 9-nik ukiulik

Killissat meeraq maanna siunissamilu illersuutissaqalersissavaat.

Killiliinermut atatillugu pingaartuuvoq asannittumik, peqataaneq takutillugu, paasinnittumik minnerunngitsumillu ataqqinnilluni pissusilersornissaq, tassuunakkut killiliineq peqataasunut tamanut pissusissamisoortutut nuannersutullu misigineqaqqullugu.

”MEEQQAT PITSAASUMIK INUUNEQARNISSAANNUT ANGAJOQQAAT SAPINNGISAMIK ILIUUSEQASSAPPUT. ANGAJOQQAAT AKISUSSAANERAT NAALAGAFFIUP (PISORTAT) ATAQQISSAVAA PISARIAQARFIINILU IKIUUTISSALLUNI”

Meeqqat pillugit Isumaqaqigiissut artikeli 5

SOOQ KILLILIINEQ PISARIAQARPA?

Killissat inuit ataqpeqatigiillutik attavigiittarnissaannut pisariaqarput. Killissat aqquutigalugit uagut nammineq illersugaasarpugut, inuiaqatigiinnilu inuit allat illersugaasarput. Ataatsimoorussanik maleruagaqarlutalu killeqarnitsigut toqqisisimasumik inooqatigiissinnaavugut, ilisimalluarlugu suut eqqortuuner-sut suullu eqqunngitsuunersut. Inuttut killissarisatta qularnaartarpaat inuit akornanni pitsaasumik qanilaartumillu attavigiinnissaq.

Ataatsimoorneq naligiinnerlu qanilaas-sutsimik pilersitsisarput, assigiinngissu-seqarnitta ataqqineqarneranik takutit-sisarlutik, ataatsimoorfeqarnitsinnullu nukittoqutaallutik.

Inersimasut
killiliisarnerat ajunngilaq
paarineqarniassagatta.
Killit meeqqanul iluaqutaasarpul.
Qinngasaarisut
paasineqanngitsooraangamik
killilernerneq iluaqutaasannigilaq
killilernerqartanninnamik

Nukappiaaraq, 8-nik ukiulik

Ilaqutariinni, meeqqerivinni atuarfinni sumiiffinnilu allani najoqqutassat assigiinngitsut naapinneqarsinnaappul. Siullertut A) nalinginnaasumik angerlar-simaffimmi najoqqutarisassat. Aappas-saattut B) inersimasut nalornileranni pilersartut assersuutigalugu aaqqiagiin-nginnermi aaqqiinarnissamik ajornar-torsiuteqalernerq.

Taakkununga assersuutaasinnaappul:

A) Assersuutitut angerlarsimaffimmut iseraanni skuut peeqqaarlugit isertarneq, nerereeraanni puuguttat erruivimmut ilisarnerat, kingusinaa-raanni sms-ikkut nalunaaruteqar-tarneq il.il. Tamakku tassaappul najoqqutassat ilaqutariinnut ajornartorsiutaasariaqanngitsut.

B) Najoqqutassat avoqqaarisumik, siorasaarinerneq ataqqinninngittu-millu nipeqartut: *“Naalanninnak, naalanninniaruit aniissanngilatit”, “Aanaanat naalallugulu iluamik oqaluutissavat”* il.il.

Najoqqutassani taakkunani kingulleq (B) sunniuteqarnerluttarpoq tassaane-rusinnaallunilu ilaqutariit iluanni, meeq-

qerivinni atuarfinnilu iluaalliuuteqarnermut imaluunniit ajornartorsiuteqarnermut oqariartuut. Periuseq tamanna atuinnarneqaleruni, kingunerisinnaavaa inuup kinaassusaata innarlerneqaralutuinneqarnera. Allaallu meeqqap tamanna ileqquliullugu sakkuliussinnaalugu, soorlu takuneqarnissaq tusaaneqarnissarlunniit siunertaralugu killissanik qaangiinialersarluni. Taamatut inoori-aaseqalerneq tamanut iluaqutaanngilaq.

Meeqqat mikinermiit kajumigisatik perusutatillu naluneq ajorpaat, soorlu mamakujuttutorusunneq, sikutorusun-

neq, biileeqqanik inuusamiluunniit pisaarusunneq. Tamatigut kissaateqarner-tik ersarissumik oqaatigisinnaasann-gilaat. Aamma imaassinnaavoq uteriikkaluttuinnaarunik allarluinnarmik oqariartuuteqarniartut, immaq takooqusaarlutik tusaqqusaarlutilluunniit, imaangitsoq assersuutigalugu sikumik piumagamik. Taamalu pisoqartillugu uagut inersimasutut maluginiartariaqarparput pissusilersomeranut sunarpiaq pissutaanersoq, tassungalu atatillugu eqqumaffissaavoq, meeqqap pilerigisami piumanera sakkugalugu ilaqutariinnik aqutsisunngornissaa

"MEEQQAT ASANEQARLUTIK ALLIARTORNISSAMINNIK PISINNAATITAAFFEQARPUT"

Meeqqat pillugit Isumaqaatigiissut artikeli 3, 16, 27, 31

pinaveersaagassaamat akuerineqarsinnaananilu. Meeqqat pilerigisaminnik piumallutik “aqutsisunngoqqasut” tassaalersinnaasarpud meeqqat kiserliulersinnaasut nikallungalersinnaasullu.

Meeraq aamma killissamigut ataqqisassaavoq. Taamaamat killiineq meeqqamut ajunngitsumik ataqqinittumillu pisassaaq. Sapinngisamik meeraq nikanarsarnaversaarlugu, soorlu angerlarsimaffinni, pisiniarfinni kaffisortitsinermi assigisaanilu kater-suuffinni. Imaassinnaavoq aamma meeraq illersorniarlugu allanut killiliisariaqarneq pisariaqassasoq.

Takornartaanngillat meeqqat angajoqqaaminnit, qanigisaasunit imaluunniit qujaginnitsiminnit ingasaassamik tuni-orarneqartarnerat, tamannalu ilaanni pisarpoq meeqqanut mikinerusunut, namminneq killiliisinnaanngitsunut. Nukatsitsineq immikkoortitsinerlu, ingasaassilluni qujagisaqarnertut ersiuteqartartoq, killissaaruttoormik kinguneqarsinnaavoq. Tamannalu kingunerisinnaavaa inersimasut perorsaaniarnerminnut meeqqallu inuunerannut killisaminnik paatsiveerusimaalerneranik ajornartorsiutinngorsinnaasumit.

Ersarissunik killiliinitsigut inoqatitsinnik ataqqinninnerput takutissavarput, tassuunakkullu aamma asanninnerput takutillugu. Killissagut qaangerneqaraangata misigisimalersarpugut ataqqineqarata imaluunniit eqqunngitsuliorfigineqarluta. Taama pisoqarnera inuttut naleqassutsimut sunniuttarpoq, allaallu isummersortarnitsinnut sunniussinnaalluni.

Meeqqat namminneq killissaminnik allallu killissaannik malussarnissamik ataqqinninnissamillu ilitersortarnerat ilinniartittarnerallu, meeqqap asaneranik takutitsineruvoq tassaallunilu inuunermi pingaaruteqaaqisumik tunissuteqarneq, tassuunakkut pilersissagatsigu namminneq killiliisinnaalernissaat inoqatiminnullu atassuteqarluartuarternissaannut sakkussanik tunissallugit.

Meeqqat
killiliisarneq
ilikkarsimanngikkunikku
ilungersornerulissapput
Inersimasooq

KINA KILLILIISUUSAVA?

Inuit tamarnik, meeqqaniit utoqqarnut, killiliiniissaminnik pisariaqartitsipput. Killiliisarnerullu siusissukkut aallartinissaa pingaaruteqarpoq, killiliisarneq nalinginnaasumik inuunerput tamaat pisarmat. Inersimasut pisussaaffigaat meeqqat namminneerlutik killiliisalerinissaat tapersersussallugit, taamatullu meeqqat periarfississallugit inuunerminni siusissukkut misilittaaniissaannik.

Killiliisarneq inummiit inummut assigiinngissuteqarpoq, angajoqqaallu akornanni assigiinngitsunik ersersineqartarluni, soorlu takutitsinikkut assigiinngitsumillu periuseqartarnikkut.

Killiliisarneq
ajunng , inersimasut sivirus-
nerusumik inuunikuugamik. Killi-
liisoqanngikkuni suna tamarmi ajor-
tissaaq, ajortumeertoqassaaq. God
opdragelse. Taava angisuunngorunik
qarasaa ajussanngilaq. Blive klog.
Kamattoqarsinnaavoq

Nukappiaraq, 11-nik ukiulik

Angerlarsimaffinni, atuarfinni, meeqqe-
rivinni il.il. sinaakkusiussat tassaapput
killissat nalinginnaasumik atuuttut.
Meeqqat ineriartornerminni avatangii-
simikkut ernumanangitsumik ersaris-
sunillu killissaqartinneqarnissartik
pisariaqartitarivaat.

Meeqqat killissaminnik ikiorneqartaria-
qarput, imminnut allanullu tunngatil-
lugu. Tamannalu inersimasut soorlu
angajoqqaat isumassuisullu allat
isumagissavaat.

Killissat tassaapput meeqqap sulerisinaaneranut sulerisinnaanginneranullu sinaakkusiussat. Killissat inummiit inummut, ilaqutariinniit ilaqutariinnut, kulturimiit kulturimut assigiingitsuupput. Meeqqat killissaminnik ilinniartinneqaraangamik imminnut naleqartinnerat

alliertortarpoq, akunnerminni akerleriisutigisaminnik namminneq aaqqiisnanaanerat ajornanginnerulersarluni namminerlu killiliisinaanertik ajornanginnerulersittarlugu. Kiisalu killissatik qaangerneqaraangata oqaatigisinnaalersarlugit.

Inersimasut
siniffeqarnissaq
isumagissavaat, asaqa-
tigiillutik, meeraq ilinniartillugu
aamma naammattunik atisassa-
qarnissaa isumagalugu. Meeqqat
iluamik oqaluuttassavaat, nerisasa-
saqartitsillutik, nuannaartuullutik
killiliisarlutillu, soorlu aneerfissanik
angerlarfissanillu

Meeraq

**"MEEQQAT ISUMMATIK OQAATIGINISSAANUT
PISINNAATITAAFFEQARPUT, ISUMAALLU ATAQQINEQASSALLUTIK"**

Meeqqat pillugit Isumaqaatigiissut artikeli 12

KILLILIINEQ QANOQ PISINNAAVA?

Killiliineq ersarissuullunilu tigussaasuu-sariaqarpoq, mianersuutigisariaqarporlu inuk kinaluunniit killiliiffigisarput – mee-raappat inersimasuuppalluunniit – kan-gusaarneqartutut nikanarsagaasutuluunniit misigitinneqassangimmat. Tamannalu ilaanni ajornakusoorsinnaa-sarpoq.

Killissarput qaangerneqarsimappat eqqunngitsuliorfigineqartutut misigilissaagut, tamatumalu nassatari-sinnaavai kamaammerneq, aliasulerneq misigissutsillu allat takkussuutilernerat. Allaat ilaatigut kingunerisinnaallugu ajunngitsumik killiliiniarnerigaluatta akerlerluinnaanik kinguneqarneranik. Killissanik qaangiisoqarnerani kamaam-

mertoqarnerata allaat kingunerisin-naavaa saassussineq. Taamaalisogaq-neranilu killiliineq inummut allamut tutsinneqarluni misigissutsinik iluaalliutaasunik malitseqalissaag.

Assersuut

Tuumarsi pingasunik ukiulik niuerni-artillutik mamakujuttunik perusuppoq. Angajoqqaavisa Tuumarsi ulluinnakut neriffissallu nalaani mamakujuttutor-tinneq ajorpaat, taamaammallu akuerinagu.

Tuumarsi qissaserpoq. Angajoqqaavisa akueriinnarpaat, taamaallitutik Tuumar-sip killilernerqaraluarnini qaangiinnartil-lugu, kingornatigullu angajoqqaat isu-

malulerput, sianiillortutullu imminnut nalilerlutik. Tuumarsip killissap sumiinnera ilikkanngitsoorpaa, angajoqqaallu pakatsinertik, kamaammernermik ajatui-
 tuinermikkullu takutillugu, Tuumarsip paasingisaanik. Tuumarsimmi killissap sumiinnera paaserusukkalarppaa, illua-
 tungaatigulli Tuumarsi kamannermik ajattugaanermik inuttullu naleqanngin-
 nermik misigitinneqarluni.

Matumani Tuumarsi aliasuutigaa mamakujuttunik pisinnaannginni tassu-
 nakkullu angajoqqaaminit paasineqar-
 lunilu ataqqineqarsimassagalarpoq.
 Taamatorpiarmi misigisinnaatitaavoq.

Assersuutitut

*"Takusinnaavara tusaasinnaallugulu mamakujuttutorusukkalarutit, maan-
 nakkulli mamakujuttunik pitsinniangi-
 lakkit. Angerlalerpugut igajartorluta".*

Tuumarsi aliasulerpat ataqqiuk.

*"Tusaasinnaavara mamakujuttu-
 torusukkalarutit pisinnaannginnakkillu
 aliasuutigigit".*

Tuumarsi tuppallersaruk akerliliinnar-
 nagu.

Killissatta ilaat aatsaat qaangerneqa-
 raangata malugilersarpagut. Taamatullu
 aamma ilaanni allat killii qaangeraangat-
 sigit aatsaat malugilersinnaasarlugit.

Inersimasutut meeqqagut peqatigalugit killiliinissaq sungiusagassarivarput. Ingammik meeqqanut inuusuttuaqqanullu pingaaruteqarluinnarpoq killissanik ersarissumik ataqqinnittumillu takutitsinissarput, kanngunarsaanngikaluarluta. Meeqqap killissat sumiinneri ilinniarniartarpai, tamatumani lu aamma naapinneqartariaqarluni asaneqarnermik ataqqineqarnermillu.

Meeqqat inuusuttuaqqallu inerikkiartornerminni marluk-pingasut missaanni ukioqarnerminni kingornatigullu inuusuttunngulernerminni killissaminnik ilinniarniartarnerat ilikkagassaqaqtarne-rallu pissusissamisuuqinnarpoq. Killifinni taakkunani meeqqap nammineq killissani allallu killissaat ilikkarniartussaavai.

Pingaaruteqarpoq meeqqap asannittumik ataqqinnittumillu killilernerqartar-nissaa, tassuunakkut nammineq aamma taamatut killiliisinnaalernissaa aqputissiuunneqassammat.

Meeqqat inersimasut killiinik qaangiipata pingaaruteqarpoq ersarissumik tamanna oqaatiginissaa. Meeqqammi killissatik ilikkarniarlugit sumut killissinnaanertik misiligartarpaat.

Angajoqqaat
meeqqatik
isumaalugingaagamikkit
sianerfigisassavaat, killilertas-
savaat, sakkortuvallaanngitsunilli
killormuulertaramik,
sukangavallaartunik
sinaakkuteqaraangamik

Niviarsiaaraq, 15-inik ukiulik

**"MEEQQAT ILALUARINEQANNGINNISSAMINNUQ PEQATAANISSAMINNULLU
PISINNAATITAAFFEQARPUT."**

Meeqqat pillugit Isumaqatigiissut artikeli 2 & 12

QANOQ QAQUGUKKULLU KILLILIISOQARSINNAAVA?

Inersimasup meeqqap killissaanik ilitsersuussinissaa pingaartuuvoq, meeqqap nammineq killissaminik ilikkarnissaa siunertarlugu. Meeqqamut pingaartuuvoq peroriartornermini nammineq killissaminik allallu killiinik ilikkarnissaa. Tamakkumi meeqqap siusissukkut ilikkangikkunigit killiliisarnermigut innarlerneqaraluttuinnarsinnaavoq. Tamatumanilu inersimasutut annertuumik naammagittarnissaaq pigisariaqarpoq.

Aamma pingaaruteqarpoq inersimasut meeqqanut killissat pillugit oqaloqatigiittarnissaat, taamaasillutik killissat tungaasigut paatsuungannginnissaaq pinaveersaarniarlugu. Meeqqamut tamanna toqqissisimatitsilersarpoq.

Ullutsinni meerarpassuit angajoqqaat aappaannaa najortarpaat. Taamaamat pingaaruteqarpoq angajoqqaat perorsaanerminni isummatik killissarititallu pillugit akunnerminni, assersuutigalugu meeqqap neriffissai

innarfissaalu, eqqartornerisigut. Taanna ilutigalugu meeqqap misigissusai pisariaqartitaalu inissaqartinnissai piumasai kajumigisailu akueriinnarnagit.

Assersuut

Meeraq ataatamiippoq, piffissamilu tassanerpiaq anaaminik maqaasilluni qjavoq anaaminullu sianerusulluni. Ataataasup qanoq iliornissani nalornissutigaa.

Meeqqap misigissutsimigut uani qisuariaataa, tassalu maqaasineq, nalinginnaasuvoq. Taamaattoqartillugu pisariaqarpoq inersimasutut meeqqap maqaasinerata inissaqartinnissaa. Meeraq oqaloqatigalugu immaqa pakkullugu tuppallersarlugu, arnaminut maqaasinerata aliasunneralu paasinerarlugu. Soorlu ima: *"Tusaasinnaavara anaanamut sianerusuttutit maqaasiummerakku."* imaluunniit oqarfigalugu: *"Tusaasinnaavara aliasuttutit anaanamullu sianerusuttutit"*. Taamaasilluni meeraq maqaasinerminik oqaasertaliinissaanik periarfissinneqarpoq meerarlu ataqqineqarluni.

Killiliisoqartarpoq
pinnguartarfimmi
anninnginniassagatta.
Uagutsinni killissat
iluqautaapput
kammajiikkatta

Niviarsiaaraq, 3-nik ukiulik

"MEEQQAP SOQUTIGISAANIK QULAKKEERINEQ"

Meeqqat pillugit lumaqatigiissut artikeli 3

NAGGASIINEQ

Qujanaq najoqqutassiaq una *Meeqqanik perorsaanemi killiliisameq – Sooq killiliisoqartarpa kiisalu killissat sumiippat?* piffissaqarfigalugu atuarakku. Neriupugut inoqatitsinnut pingaartumik meerartatsinnut killissat qanoq pingaaruteqartiginerannik paasisaqarfigilluarsimassagjit isumassarsiffigalugulu.

Sungiusartoroq pikkorissisarpoq. Killiliiniarnerit iluatsingitsoorukku nalornisuuleruilluunniit tunniutiinnsanngilatit. Inuunerput tamaat killiliineq ingerlajuartuuvoq ilinnut meeqqannullu ineriartortittuagassaalluni. Killissatta maluginiartuarnissaat eqqumaffigut-sigu, inoqatitsinnut atassuteqarnerput pitsaaneruleraluttuinnassaaq, nagga-taatigullu aamma inuiaqatigiinnut iluaqutaassalluni. Eqqaamajuk killiliineq aamma asanninnermik tunngaveqar-mat, taamaammallu aamma Kalaallit Nunatsinni meeqqat siunissaqarluarnis-saannik kissaallugit najoqqutassiaq una suliarineqarpoq.

Inersimasut
killiliisarnerat
ajoringilara.
Asaneqaratta
killiliisoqartarpoq

Nukappiaraq, 10-nik ukiulik

ILANNGUSSAT

Meeqqanik perorsaanerme killiliisarnermut tunngasunik atuareerputit, immaqalu eqqarsaaterpassuit sarsuatilerlugit. Taamaamat pingaartipparput killissanut tunngatillugu isummersuutissanik assersuusiornissaq. Ataani killissanut tunngatillugu assersuutininik isummerfissanik atuagassippatsigit. Akissutaa-sinnaasut atuariikkanni isumassarsiffiginnaavatit. Isummerfissat kisimiillutit peqateqarlutilluunniit atuarsinnaavatit ammasumillu isummersorfialugit.

1. *Meeraq killissaminik ujartuisarpoq, misissuisarpoq misileraallunilu. Taamatuttaaq oqaaseqalemiarnermi tamanna sakkugisarlugu. Soorlu meeqqap **ataatsip marlullu akornanni ukiullip** imikkani nerrivimmut kuisinnaavaa tamannalu arlaleriarluni pisinnaavoq. Meeqqap misissorpaa kuisani sussanersoq taamatuttaaq angajoqqaami qanoq pissusilersomermikkullu qisuariamis-saat. Meeqqap arlaleriarluni pissusilersuutini naammagileraangamiuk unittarpoq. Tassami maannakkut meeqqap misilittaanermigut paasisat naammattut pigilerpai, soorlu assersuutigalugu angajoqqaat killissaat killinneqarsimavoq imatullu oqaasertalemeqarsinnaalluni "Naammaleqaaq!".*

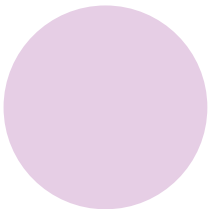
Meeraq taamatut pissusilersortoq qanoq qisuariarfigineqarsinnaava? Ammasumik qanoq iliortoqarsinnaaneranik eqqartueqatigiigitsi.

2. Meeraq **sisamanik ukiulik** pisini-
arfimmi uteriisaarluni pinngussamik
pilerigisaminik piunavoq itigartinne-
qarlunili. Meeraq kamarujussuarpoq
qiaatigaluni imminut natermut
igilluni.

Taamatut pisoqartillugu qanoq qisu-
ariartoqarsinnaava? Meeraq qanoq
oqarfigineqarsinnaava? Ammasumik
eqqartueqatigiinnikkut qanoq ilior-
toqarsinnaanerani assersuusioritsi.
Nammineq misilittakkasi naaper-
torlugit taamatut pisoqartillugu
iluatsittut iluatsinngittullu suuppat?

3. Meeraq **arfinilinnik ukiulik** nunami
angalaartillutik akuerisaalluni
ikumatitsivoq. Inersimasulli
oqaaqqissaarutaat innemik
nakkutillilluamissani tusaajumanngi-
laa. Ikumatitamiittoq inneq pinngu-
aralugu qisuminermik siammarte-
qattaarpaa nunallu ikummamissaa
ulorianartorsiortinneqarpoq.

Meeraq taamatut pissusilersortoq
qanoq killilemeqarsinnaava? Meeraq
qanoq oqarfigineqarsinnaava?
Eqqartueqatigiillusi qanoq iliorto-
qarsinnaanerani assersuusioritsi.
Nammineq misilittakkasi naaper-
torlugit assingusumik taamatut
pisoqartillugu iluatsittut iluatsin-
ngittullu suuppat?

4. Meeraq **arfineq-pingasunik ukiulik** inuimmini iPad-imik tunisisimavoq. Assut nuannaraa tassami pilerigisorujussuusani pigamiuk. Maannakkummi spillit fiimillu titartakkt assigisaallu nuannarisani imaaliallaannaq pinnguaralugillu isiginnaarsinnaangorpai. Ullormut akunnerpassuit iPad ukkatarisarpaa namminerlu silarsuaaraminiittarluni. Nerileraangamik arlaleriarlugu aatsaat oqarfialugu neriaortarpoq ukkatani qimannaveerlugu tigar-teqqanermik. Ullullu tamangajaasa nerisoqalemerani aaqqiagiinngittoqartarpoq.

Meeqqap taamatut killeqanngitsumik iPad-imik atuinera qanoq isumaqarfigaajuk? Ilisamarpa? iPad-imik atuinemut tunngatillugu malittarissaliortoqarsinnaava killiliisoqarlu nilu? Ilissi qanoq misilittagaqarpisi? Misilittakkasi naapertorlugit ammasumik eqqartueqatigiigitsi qanorlu iliortoqarsinnaaneramik siunnersuuteqaritsi.

5. Meeqqap **qulinik ukiullip** killissat sumiinnersut ilisimasarpai eqqortoq eqqunngitsorlu immikkoortissinnaalugit. Meerarli una pineqartoq meeraqatiminik ilaluarineqartuarpoq pinnguartoqalertillugulu avataaniit-sinneqartuarterarluni. Taamatutaaq nuanninngitsunik oqaaserujunnik oqaluffigineqartuarpoq assullu inuttut nakkarsameqartarluni. Ilaannikkut aamma timikkut persuttameqartarpoq. Taamatut pineqartuamini ullut ilaanni naammagilerlugu qaartoorpoq meeraqatinilu ajortumik pillugu naak nalunngikkaluarlugu taamaaliortusaanani, iliuuserisimasanilu assut aliasuutigaa.

Meeqqat taamatut imminnut ilaluaralutik pimmatiginnillutillu pisut qanoq killilemeqarsinnaappat oqaloqatigineqarlutillu? Meeqqat inersimasullu imminnut ilaluaralutillu pimmatiginnittut akueriinameqartassappat? Qanoq misilittagaqarpisi? Ammasumik eqqartueqatigiillusi qanoq iliortoqarsinnaaneramik assersuusioritsi.

6. Meeqqat arlallit **aqqanillit aqqaneq-marlullu akornanni ukiullit** illup qaavani ulorianartorsiorlutik pinngu-arpur, tassami nakkariaannaapput aqqunarlutillu. Inersimasup sanioqqulluni inerterpai aqqaqqul-lugillu. Meeqqat akippur oqaasis-saqanngitsaq ittanganerarlugu ingerlaqqullugulu oqaaserujunnik oqaluffigiutigalugu.

Qanoq meeqqat taamatut akiuisut oqarfigeqqunngitsullu isumaqarfi-gaasigit qanorlu oqaloqatigineqar-sinnappat? Ilaginnameqassappat imaluunniit qanoq iliuuseqarfigi-neqarsinnaappat? Ilissi qanoq misilittagaqarpisi? Misilittakkasi eqqarsaatigalugit suut iluatsinni-kuuppat suullu iluatsippallaami-kuunngillat? Qanoq iliortoqarsin-naaneranik eqqartueqatigiigitsi.

Killissat soorlu
unnukkur anger-
laqqusaasarnemut
iluqautaappur

Nukappiaraq, 11-nik ukiulik

7. Meerap **13-nik ukiullip** suut eqqortuunersut eqqortuunnginner-sullu ilisimasaaqarfigilereemikuuvai. Taamaattori killissaminik annertuumik ujartuisuuvuq. Ilaannikkut inersimasutut misigisimasarpoq ilaannikkullu meerannguatut mikisutut misigisarlugi. Meeqqap timimigut tamikkullu allanngorarfiup nalaaniippoq misigissuserpassuillu inuuneranur allannguuataasut aqqusaartorlugit. 13-inik ukiulik aqagumut atuartusaalluni unnukkur aneerumavog aatsaallu kingusippallaarujussuar-tukkur angerlarumalluni kammalaataami allat taamaassinnaatitaappur. Itigartinneqarpoq meerarlu uteriisaarpoq.

Angerlarfissamut killigititaasut qanoq isumaqarfigineqarpat? Meeqqamut maniguutiinnartoqassava? 13-inik ukiulik qanoq oqaloqatigineqarsinnaava? Meeraq 13-inik ukiulik unnukkur angerlamermut tunngatillugu tusamiameqassava? Allat soorlu angajoqqaat imaluunniit ilinniartitsisut isumaat tusamiarlugit attavigineqarsinnaappat? Qanoq misilittagaqarpisi? Eqqartueqatigiigitsi.

8. Inuusuttuaqqap **15-inik ukiullip** suut eqqortuunersut eqqortuunnginnersullu ilisimavai namminerlu isumersorluarsinnaalluni. Inuusuttuaqqap taamatut ukiullip namminiussusini ugartortarpaa namminerlu isummani eqqortuusutut isigalugit. Ilaannikkut misigisimasarpoq inersimasuulluni ilaannikkulli meerannguatut mikisutut misigisarluni. Angajoqqaaminit killilemeqartarpoq. Killilemeqaraangami angajoqqaani inersimasullu allat killiliisut pisarpai oqaasissaqanngitsut pisinnaatitaaffeqarami namminerlu imminut naalagaagami.

Meeqqat pisinnaatitaaffeqarput. Pisinnaatitaaffitik tunngavigalugit taava pisunut assigiinngitsunut namminneq naalagaasinnaappat? Qanoq tamanna isumaqarfigineqarpa? Meeqqanut kikkut akisussaappat pisussaaffeqartutillu? Qanoq iliortoqarsinnaaneraniq oqartoqarsinnaaneraniq eqqartueqatigiigitsi siunnersuuteqarlusilu.

Angajoqqaatta
tamatigut kissaatigisar-
paat angerlarsimaffimmut
toqqissisimanartumut angerlar-
nissarput. Killilersortarpaatigut
– sumiginnartanngilaatigut

Niviarsiaaraq, 16-inik ukiulik